

Tingimused väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete investeerimisläenude käendamiseks (garantii vormis antava riigiabi abikava)

1 Sissejuhatus

1.1 Käesolev dokument (edaspidi abikava) koondab Krediidid ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutuse KredEx (edaspidi KredEx või sihtasutus) investeerimisläenu käenduse väljastamisele, sh taotlemisele ja menetlemisele kehtestatud tingimused. Abikava eesmärgiks on lihtsustada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (edaspidi VKE)¹ juurdepääsu rahalistele vahenditele, võttes arvesse Euroopa Komisjoni teatistes EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiina antava riigiabi suhtes² (edaspidi tagatise teatis) ning konkurentsiseaduses § 34² sätestatud.

1.2 Abikava avaldatakse Krediidid ja Ekspordi Garanteerimise SA KredEx veebilehel www.kredex.ee vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008 artiklil 9 punktile 2³.

1.3 Abikavas riigiabi kohta sätestatud rakendatakse juhtudel, kui sihtasutuse antud tagatisega kaasneb riigiabi.

2 Üldinfo

2.1 KredEx on asutatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi: MKM) poolt eesmärgiga luua kapitalile ligipääsu parandamise ja riskide maandamise abil võimalusi väike- ja keskmise suurusega ettevõtete ning ekspordi arenguks ja elamistingimuste parandamiseks, kui pole tagatud finantsteenuste piisav pakkumine erasektori poolt. Sihtasutus tegutseb aastast 2001.

2.2 Ettevõtte võib sageli nappida tagatist või olla pangapoolse usalduse võitmiseks liiga lühike ajalugu. Sellisel juhul on võimalik kasutada laenukäendust, mis suurendab oluliselt ettevõtte võimalusi pangast laenu saada.

2.3 Alustavatele või juba tegutsevatele väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele pakub KredEx:

- Investeerimisläenu käendust
- Liisingikäendust

(kui eelpool nimetatud käenduseliikides sisaldub riigiabi element, kohaldub käesolev abikava)

- Käibelaenu ja arvelduskrediidi käendust

¹ Majandustegevusega tegelev mis tahes üksus olenemata selle õiguslikust vormist, kellel on vähem kui 250 töötajat, kelle aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot ning kes vastab muudele üldise grupierandi määruise I LISAs sätestatud kriteeriumitele

² Euroopa Liidu Teataja C 155 , 20.06.2008 lk 10 – 22

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:155:0010:0022:ET:PDF>

³ Euroopa Liidu Teataja L 214, 09.08.2008

- Pangagarantii käendust
- Stardilaenu käendust

(kui kolmes viimati nimetatud käenduseliigis sisaldub riigiabi element, kohaldub vähese tähtsusega riigiabi kava).

2.4 KredEx on programmi elluvijaks ja rakendusüksuseks "Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava" prioriteetse suuna "Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime" meetme "Ettevõtete investeringute toetamine ja kapitalile ligipääsu parandamine" raames laenu, garantii ja investeringu vormis teostatavate tegevuste osas. Samuti on KredEx programmi elluvijaks ja rakendusüksuseks „Inimressursi arendamise rakenduskava” prioriteetse suuna „Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks” meetme „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogramm” raames.

2.5 KredEx nimetati rakendusüksuseks Vabariigi Valitsuse 19.04.2007 määrusega nr 111.

3 Mõisted

3.1 Käesolevas abikavas kasutatakse mõisteid järgmiselt:

- 3.1.1 laen on mistahes konkreetse finantstehingu (näit laen, liising, võlakiri, garantiikiri, faktooring vms.) tulemusel tekkiv kindlaksmääratud maksimumsummaga ja ajaliselt piiratud võlakohustus;
- 3.1.2 laenutaotleja on isik, kes on esitanud krediidi- või finantseerimisasutusele taotluse punktis 3.1.1 tähendatud finantseeringu saamiseks;
- 3.1.3 väikese ja keskmise suurusega ettevõtte on ettevõtte, mis vastab komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008, milles käsitletakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist riigiabi suhtes, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (edaspidi üldine grupierandi määrus)⁴ I lisas sätestatud määratlusele;
- 3.1.4 tagatise taotleja on krediidiasutus või krediidiasutuse konsolideerimisgruppi kuuluv ja Finantsinspektsiooni järelevalvega hõlmatud, kehtivat tegevusluba omav finantseerimisasutus;
- 3.1.5 tagatis on tagatislepingust tulenev tagatise andja riiklikult tagatud kohustus tasuda tagatise saajale finantseerimistehingust tulenev võlgniku võlakohustus;
- 3.1.6 tagatistasu on tagatise eest sihtasutusele makstav tasu;
- 3.1.7 investering on kapitalimahutus materiaalsesse ja/või immateriaalsesse varasse seoses uue ettevõtja asutamisega, olemasoleva ettevõtja laiendamisega, toodete mitmekesistamisega või olemasoleva ettevõtte kogu tootmisprotsessi täieliku ümberkorraldamisega;
- 3.1.8 materiaalne vara on vara, mis seondub maa, ehitiste, tootmisrajatiste, masinate ja seadmetega;
- 3.1.9 immateriaalne vara on vara, mis saadakse tehnosiirde käigus patendiõiguste, litsentside, oskusteabe või patentimata tehniliste teadmiste omandamise teel.

4 Investeerimislauende tagamise kava

4.1 Investeerimislauenu käendusega on võimalik tagada alustavate ja juba tegutsevate väikese ja keskmise suurusega ettevõtete uusi investeringuid ja panna seeläbi alus kiirele kasvule. Investeerimislauenu käendus on mõeldud pikaajaliste investeringute katmiseks: seadmete soetamine, tootmispinna ost, ehitus või renoveerimine.

4.2 Ettevõtjal on esmane vastutus laenu teenindamise ees, tagades laenu oma varaga ja/või andes pangale isikliku käenduse. KredEx võtab käenduse puhul teisese vastutuse. Kui ettevõtja äriplaan ebaõnnestub ja ta ei suuda laenu teenindada, realiseeritakse esmalt laenu tagatiseks olev vara. Kui aga tagatisvara realiseerimisest saadud tuludest panga nõuete täitmiseks ei piisa, maksab KredEx pangale käenduse välja.

⁴ Euroopa Liidu Teataja L 214, 09.08.2008, lk 3-47

4.3 KredEx väljastab kahte liiki investeerimislaenude käendus: proportsionaalne ehk kahjude jagamisel põhinev käendus ja fikseeritud käendus, mis põhineb käenduse mahul laenu sissenõudmise hetkel.

5 Riigiabi

- 5.1 Tagatis ei sisalda riigiabi elementi, kui tagatise andmisel on täidetud tagatise teatise punktis 3.4 sätestatud tingimused. Sihtasutus ei anna tagatise, mille puhul ei ole tagatud tagatise teatise punkti 3.4 alapunktides a, b ja c ning alapunktis g sätestatud tingimuste täitmine. Tagatise teatise punkti 3.4. alapunktides d, e ja f sätestatud tingimused on täidetud, kui tagatise eest võetav tasu vastab tagatise teatise punktis 3.3. sätestatud minimaalseid aastaseid garantiipremiale.
- 5.2 Kui tagatise eest võetav tasu on väiksem kui tagatise teatise punktis 3.3. sätestatud minimaalseid aastaseid garantiipremia, sisaldab tagatis riigiabi elementi, mille ekvivalendiks on minimaalse preemia ja tegelikult rakendatava tasu vahe.
- 5.3 Riigiabi elementi sisaldava tagatise andmist ettevõtjatele loetakse riigiabiks üldise grupierandi määruse tähenduses, sh arvestades artiklis 15 (VKEdele antav investeerimisabi) sätestatud tingimusi.
- 5.4 Riigiabi elementi sisaldavat tagatist annab sihtasutus määruse (EÜ) nr 800/2008 artiklis 12 sätestatud abikõlblikkuse alustel kooskõlas käesoleva abikava punktidega 6-8.
- 5.5 Riigiabi elementi sisaldava tagatise andmist kalandustoodete töötlemise ja turustamisega (so mitte primaarsektoris) tegelevatele ettevõtjatele loetakse riigiabiks Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 736/2008, milles käsitletakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist riigiabi suhtes, mida antakse kalandustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega tegelevatele väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele tähenduses, eelkõige arvestades artiklites 16 sätestatud tingimusi.⁵

6 Abikõlblikkuse kriteeriumid

6.1 Laenu taotlejale esitatavad nõuded:

- 6.1.1 Laenu taotleja on Eesti Vabariigis tegutsev õigusaktide alusel registreeritud väikese või keskmise suurusega ettevõtte või füüsilisest isikust ettevõtja (FIE);
- 6.1.2 ettevõtte on hinnanguliselt võimeline täitma finantseerimistingimust tulenevaid kohustusi;
- 6.1.3 ettevõtte omanike hulgas ei ole maksuvabades piirkondades registreeritud *off-shore* firmasid;
- 6.1.4 ettevõtte omakapital vastab seaduses ettenähtud nõuetele;
- 6.1.5 ettevõttel ei ole taotluse esitamise ajal maksuvõlga riigi või krediitiasutuse ees või maksuvõla tasumine on ajatatud;
- 6.1.6 ettevõtja võtab endale esmase vastutuse (pandib tagatisvara) ja/või annab pangale isikliku käenduse laenu tagastamise kohta.

6.2 Tagatavad laenud:

- 6.2.1 laenu sihtotstarbeks on investeringud;
- 6.2.2 laenu tähtaeg on vähemalt 12 kuud;
- 6.2.3 osaline refinantseerimine põhjendatud juhtudel on lubatud, kui refinantseeritava laenu jääk ei ületa 40% uuest laenust;
- 6.2.4 laenule ei ole kehtestatud miinimum- ega maksimumsummat.

⁵ Euroopa Liidu Teataja, L 201/16, 30.07.2008

6.3 Abikõlblike kuludena käsitlemiseks peavad investeeringud vastama järgmistele tingimustele:

- 6.3.1 laenuaotleja on kohustatud tagama investeeringuobjekti säilitamise pärast kogu investeeringu tegemist vähemalt kolm aastat. Kui tegemist on investeeringuga immateriaalsesse varasse, peab vara olema soetatud kolmandatelt isikutelt turutingimustel ning tingimusel, et see liidetakse laenuaotleja põhivarale ning see on kasutatav vaid abisaava ettevõtja poolt ja seda käsitletakse amortiseeruva varana;
- 6.3.2 Investeering materiaalsesse või immateriaalsesse varasse seoses uue ettevõtte asutamisega, olemasoleva ettevõtte laiendamisega, ettevõtte toodangu mitmekesistamisega uute toodetega või olemasoleva ettevõtte kogu tootmisprotsessi täieliku ümberkorraldamisega või
- 6.3.3 ettevõttega otseselt seotud põhivara soetamine, kui ettevõtte lõpetas tegevuse või oleks tegevuse lõpetanud, kui seda ei oleks ostenud, ning kui varad ostab sõltumatu investor; kui väikeettevõtte äritegevuse võtavad üle algsete omanike perekonnaliikmed või ettevõtte endised töötajad, siis ei ole vaja täita tingimusi, et varad peab ostma sõltumatu investor;
- 6.3.4 investeeringuna ei käsitleta ainuüksi ettevõtja aktsiate omandamist.

6.4 Abikõlblikud kulud kalandustoodete töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtetele:

- 6.4.1 Laenuaotleja on kohustatud tagama investeeringuobjekti säilitamise pärast kogu investeeringu tegemist vähemalt kolm aastat
- 6.4.2 Kalandustoodete, töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele või neid esindavatele mittetulundusühingutele abi andes ei tohi avaliku sektori toetus ületada määruse (EÜ) nr 1198/2006⁶ Euroopa Kalandusfondi kohta, II lisas kindlaks määratud avaliku sektori panuse kogumäära.

7 **Abi tingimused**

7.1 Tagatise taotlemise tingimused

- 7.1.1 Sihtasutus võib tagada kuni 75% laenu põhiosast ja kuni 75% tagatisvara kuni 6 kuu pikkuse realiseerimisperioodi arvestuslikest intressidest;
- 7.1.2 maksimaalne tagatissumma on 16 mln krooni;
- 7.1.3 tagatissumma väheneb proportsionaalselt laenusumma vähenemisega;
- 7.1.4 lepingu sõlmimise tasu on kuni 1% sõltuvalt laenusaaaja riskiklassist ning käenduse liigist;
- 7.1.5 käendustasu on alates 1,2% käenduse jäägilt aastas sõltuvalt laenusaaaja riskiklassist ning käenduse liigist;
- 7.1.6 lepingu muutmise tasu on 0,2% käenduse jäägilt.

7.2 Tagatise riigiabi elemendi arvutamise aluseks võetakse minimaalsed garantiipreemiad ettevõtja reitingule, mis on sätestatud tagatise teatise punktides 3.3, 3.5 ja 4.5.

Tagatise riigiabi element arvutatakse, kui tagatiskava antud kategooria tagatistasu ei vasta selle reitinguklassi jaoks kehtestatud miinimumväärtusele. Riigiabina käsitletakse kõnealuse miinimumtaseme ja sihtasutusele makstud tagatistasu vahet. Tulemuseks saadud aastased tagatiseiga antava toetuse rahalised väärtused diskonteeritakse, kasutades viitemäära nende praeguse väärtuseni ja seejärel liidetakse kokku toetuse koguväärtuse saamiseks.

Kui tagatis kehtib üle aasta, diskonteeritakse aastased puudujäägid, kasutades asjakohast viitemäära diskontomäärana nüüdisväärtuse arvutamiseks vastavalt komisjoni teatisele viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise meetodi läbivaatamise kohta, mida on vähendatud 20 baaspunkti võrra.⁷

⁶ Euroopa Liidu Teataja L 223, 15/08/2006 Lk 0001 - 0044

⁷ Euroopa Liidu Teataja C14, 19.1 2008 LK 6 ja Euroopa Komisjoni tellitud temaatiline uurimus: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/full_report.pdf –

Uurimuses lk 23 ja 156–159 on võetud arvesse üldist vähenemist 20 baaspunkti võrra. Vähenemine vastab laenu ja garantii samalaadse riski marginaali erinevusele, et võtta arvesse laenudega seotud täiendavaid kulusid.

7.3 Riigiabi osakaal abikõlblikest kuludest ei tohi ületada grupierandi määruse art 15 lõik 2 sätestatud määrasid. Riigiabi osakaalu arvutamiseks jagatakse tagatise brutotoetusekvivalent tagatud projekti abikõlblike kulude kogumaksumusega.

7.4 Laenutagatist ei saa taotleda:

- 7.4.1 põllumajanduse, kalanduse ja metsa ülestöötamise (primaarsektorite tootmine) laenudele;
- 7.4.2 kinnisvara arendamise projektidele müügi ja väljarentimise eesmärgil. Kui kinnisvara arendamine toimub oma, sh tütar- ja sidusettevõtjate kinnisvaraarendusega mitteseotud tegevuse tarbeks, on lubatud osa pindadest välja rentida. Sel juhul ei tohi laekumised rendist ületada 30% laenusaaaja aastakäibest;
- 7.4.3 relva- ja tubakatööstuse laenudele;
- 7.4.4 autotransporditeenuseid (sh reisijateveoteenused) osutavate ettevõtete laenudele transpordivahendite soetamiseks;
- 7.4.5 jae- ja hulgikaubanduse laenudele käibevahendite finantseerimiseks;
- 7.4.6 mittetulundusühingute ja avaliku sektori laenudele;
- 7.4.7 ettevõttele, kes on varem saanud kohaliku omavalitsuse, riigieelarvelist, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest riigiabi või toetust, mis kuulub tagasimaksmisele, kuid on jäetud nõutud summas ja tähtajaks tagasi maksmata;
- 7.4.8 kuludele põllumajandustoodete esmatootmisel vastavalt määruse (EÜ) 800/2008 artikli 1 punkt 3 b ja c mõistes;
- 7.4.9 ettevõtjatele, kellele on komisjon eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnustatud ebaseaduslikuks ja ühisturuga kokkusobimatuks, on täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks;
- 7.4.10 raskustes olevale väikeettevõttele, kes vastab määruse (EÜ) 800/2008 artikli 1 punktis 7 nimetatud tingimustele.

8 Taotluse menetlemine

8.1 Investeeringislaenu käenduse saamiseks tuleb ettevõtjal pöörduda panka ja viimane esitab vastava taotluse KredExile lisades sellele panga vastavat pädevust omava organi otsuse investeeringislaenu väljastamiseks koos muude taotluse menetlemiseks vajalike dokumentidega. Tagatise taotlus tuleb esitada enne laenu taotleja finantseerimist lähtuvalt (EÜ) 800/2008 artikli 8 punktist 2.

8.2 KredEx teavitab mitte hiljem kui kolme (3) tööpäeva jooksul panka käendustaotluse registreerimisest ja käenduse andmise otsustamise tähtajast. Puudulikult vormistatud käendustaotlus tagastatakse puuduste kõrvaldamiseks.

8.3 KredExis menetleb käendustaotlust Ettevõtlus- ja ekspordidivisjon ning otsuse teeb sõltuvalt käenduskoostuse ja riski suurusest vastava pädevusega komitee – Finantskomitee, Laiendatud finantskomitee või Nõukogu.

Krediidiasutusel on õigus käendus väljastada sihtasutuse volikirja alusel iseseisvalt, lähtudes enda sisemisest krediteerimise korrast ja sihtasutusega sõlmitud koostöölepingu tingimustest.

8.4 Käenduse andmine otsustatakse kolmekümne (30) päeva jooksul. Otsus kehtib 90 päeva.

8.5 KredEx esitab kolme (3) tööpäeva jooksul otsuse tegemisest pangale allkirjastatud käenduslepingu või teatab käenduse andmise keeldumisest. Kui antavas käenduses sisaldub riigiabi element, on abi andmise ajaks käenduslepingu sõlmimise tähtpäev.

9 Käenduskoostuse täitmine

9.1 Fikseeritud käenduse alusel pangale väljamaksete tegemise kohustus tekib KredExil pärast seda, kui:

- 9.1.1 tagatisvara on panga poolt realiseeritud;

9.1.2 kui tagatisvara ei ole kahe (2) aasta jooksul suudetud realiseerida, siis tekib KredExil kohustus väljamaksete tegemiseks kahe (2) aasta möödumisel.

9.2 Proportsionaalse käenduse alusel tekib väljamaksete tegemise kohustus koheselt pärast laenulepingu ülesütlemist.

10 Käenduse kehtetus ja lõppemine

10.1 Sihtasutusel tekivad käenduslepingu järgsed kohustused üksnes siis, kui käendusleping ning selle aluseks olev laenuleping on sõlmitud kooskõlas koostöölepinguga, tootekirjeldusega ning muude kirjalike kokkulepetega ja on tasutud käenduslepingus kokkulepitud käendustasu. Kui krediitiasutuse poolt sõlmitud laenulepingu tingimused erinevad taotlusel esitatutest, siis sihtasutuse käenduskohustus ei kehti.

10.2 Käendus lõpeb lisaks käenduslepingust tulenevate kohustuste täitmisele ka käendusega tagatud kohustuste nõuetekohasel täitmisel kui selleks hetkeks ei ole esitatud nõuet käenduskohustuse väljamaksmiseks.

11 Pettused

11.1 Kui taotluste menetlejad saavad teada tõenditest, millest saab eeldada võimalikku Euroopa ühenduste finantshuve kahjustavat pettust, korruptsiooni või muud ebaseaduslikku tegevust, või tõsistest asjaoludest, mis mõjutavad kõnealuseid finantshuve, peavad nad viivitamata vastavad tõendid esitama kas riskijuhile, oma tegevusvaldkonna kõrgemale juhile või juhatajale.

12 Kontaktandmed

Krediidi ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus KredEx
Pärnu mnt 67B, 10134 Tallinn
Tel: +372 6819 950
Faks: +372 6819 951
e-post: kredex@kredex.ee
Veebiaadress: www.kredex.ee